

MEMO

Aan: Auditcommissie
Van: Mark den Boer, commissiegriffier Grote Projecten
Datum: 30 augustus 2021
Onderwerp: Kaderstelling en controle van de raad bij grote, risicovolle projecten

Samenvatting

Er zijn de afgelopen periode de nodige rekenkamerrapporten over grote, risicovolle projecten in andere steden verschenen, vaak met forse financiële overschrijdingen en forse vertraging als aanleiding. In Dordrecht stuurde de commissie Grote Projecten afgelopen voorjaar de RIB over de stand van zaken Huis van Stad & Regio terug omdat deze onvolledig was en nog vragen oproep. Tenslotte gaat Dordrecht de komende jaren 295 miljoen aan Enecogeld investeren in o.a. grote gebiedsontwikkelingen en het sociaal domein. Dit alles roept de vraag op of het niet goed zou zijn als de raad van Dordrecht haar kaderstellende en controlerende rol bij grote, risicovolle projecten steviger verankert door hierover structurele afspraken met het college te maken middels een **Regeling Risicovolle Projecten**. In diverse andere grotere gemeenten hebben de gemeenteraden de afgelopen jaren een aparte regeling of werkwijze vastgesteld over de informatievoorziening over grote, risicovolle projecten.

Aanleiding

Van grote, risicovolle projecten is bekend dat deze in veel gevallen te maken krijgen met forse financiële overschrijdingen en flinke vertragingen in de uitvoering, waardoor in sommige gevallen op de afgesproken kwaliteit moet worden ingeleverd. Ook Dordrecht heeft daar voorbeelden van uit het recente en verdere verleden. In diverse steden heeft dat in de afgelopen jaren tot rekenkameronderzoeken of raadsonderzoeken geleid, zoals:

- [Rekenkamer Utrecht over realisatie van de Uithoflijn](#)
- [Rekenkamer Tilburg over financiële overschrijdingen bij projecten](#)
- [Rekenkamer Den Haag over de bouw van het Onderwijs- en Cultuurcomplex Amare](#)
- [Raadsonderzoek Deventer naar de realisatie van filmtheater De Viking](#)

In de rapporten komt stevast terug dat de raad tijdens de voorbereidings- en realisatiefase van projecten in veel gevallen laat, onduidelijk, onvolledig of zelfs onjuist is geïnformeerd en daardoor het college niet bij heeft kunnen sturen. Vaak wordt dan ook als les of aanbeveling genoemd dat college en raad heldere afspraken met elkaar moeten maken over de informatievoorziening zodat de raad haar kaderstellende en controlerende taak bij grote, risicovolle projecten goed kan vervullen. Ook in de onlangs verschenen [Handreiking 'Grip op grote projecten'](#) van de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden staat de tip om de inhoud en rol van de raad bij grote projecten goed vast te leggen.

Het Huis van Stad & Regio is voor Dordrecht een concreet groot en financieel risicovol project dat inmiddels loopt. In mei dit jaar heeft de commissie Grote Projecten de RIB Stand van zaken project Huis van Stad & Regio naar het college teruggestuurd omdat informatie ontbrak en er in deze voorbereidende fase van het project al een half jaar vertraging lijkt te ontstaan waarvan de consequenties nog niet duidelijk waren. Dit roept de vraag op of het niet goed zou zijn als de raad van Dordrecht haar kaderstellende en controlerende rol bij grote, risicovolle projecten steviger verankert. Zeker ook in het licht van de 295 miljoen die Dordrecht de komende jaren gaat investeren in grote gebiedsontwikkelingen als de Spoorzone, Dordwijkzone en Binnenstad. Ook in het sociaal en economisch domein zal fors worden geïnvesteerd.

Huidige situatie Dordrecht

In Dordrecht wordt de raad twee keer per jaar via de P&C-cyclus geïnformeerd over grote projecten via de zogenaamde projectbladen. In de jaarstukken 2020 en begroting 2021 is bijvoorbeeld gerapporteerd over de projecten Spoorzone, Leerpark – Gezondheidspark, Amstelwijck – Wilgenwende, Spuiboulevard incl. nieuwe stadskantoor, Maasterras, Stationsgebied Zuid, Stadswerven en Westelijke Dordtse Oever. Deze informatie verschijnt dus standaard twee keer per jaar en is redelijk beperkt. Het lijkt voor de raad onvoldoende om goed mee te kunnen sturen op grote projecten. Het is ook het college dat bepaalt voor welke projecten er een projectblad wordt opgenomen en welke informatie daar in komt te staan. Daarbij bestaat het risico dat deze informatie ondersneeuwt bij alle andere informatie die in genoemde P&C-documenten staat. Uiteraard verschijnen tussendoor wel raadsinformatiebrieven met een stand van zaken over projecten, maar er zijn geen afspraken over de inhoud en de momenten daarvan. Ook in de Financiële verordening is hierover niets vastgelegd.

Daarnaast heeft de raad sinds vorig jaar ook de Gissen is missen-tools. Hierbij gaat het echter alleen om het op initiatief van de raad versterken van de informatiepositie op een bepaald moment bij een specifiek project. Dat is dus geen structurele afspraak tussen college en raad over de informatievoorziening bij grote projecten in de breedte.

Aanbeveling

Gezien het voorgaande zou de raad er slim aan doen het college te vragen, bijvoorbeeld via een motie, in samenwerking met de ambtelijke organisatie en de raad een Regeling Risicovolle Projecten op te stellen en ter vaststelling aan de raad voor te leggen en dit wellicht ook in de Financiële verordening te verankeren. In dat kader zou ook de huidige systematiek van de projectbladen in de P&C-cyclus onder de loep genomen kunnen worden. Om de eigen expertise te versterken kan de raad er zelf voor kiezen hier bijvoorbeeld ook de accountant, de Rekenkamercommissie of andere deskundigen bij te betrekken.

Voorbeelden

In diverse grotere gemeenten hebben de raden de afgelopen jaren een aparte regeling of werkwijze vastgesteld over de informatievoorziening door het college richting de raad bij grote, risicovolle projecten. Een aantal voorbeelden:

- De **raad van Utrecht** heeft in juni dit jaar een [Regeling Risicovolle Projecten](#) vastgesteld en dit ook verankerd in haar financiële verordening. Aanleiding was het uit de hand gelopen project Uithoflijn en een rekenkamerrapport daarover waarna de raad het college in 2018 via [een motie](#) opdroeg in samenspraak met de raad tot een Regeling Risicovolle Projecten te komen. De rekenkamer en diverse andere adviesorganen van de Utrechtse raad zijn hier vervolgens ook bij betrokken geweest.
- De **raad van Tilburg** heeft vorig jaar naar aanleiding van een rekenkamerrapport over financiële overschrijdingen bij projecten via [een motie](#) zichzelf opgeroepen om via werksessies met het college en de ambtelijke organisatie te komen tot een aangepaste Regeling Grote Projecten. Dit traject loopt nog.
- In **Deventer** heeft de raad in maart 2019 de [Leidraad Grote Projecten](#) vastgesteld. Na een financiële zeperd van formaat waar de raad ook alle grip en control kwijt was (en uiteindelijk een raadsonderzoek voor instelde).
- De raad van **Breda** heeft in maart dit jaar een [Regeling bijzondere projecten](#) vastgesteld. Deze regeling is opgesteld op verzoek van en door de raad van Breda. Zij heeft hierbij ondersteuning gekregen van het college, de griffie en het ambtelijk apparaat.
- De raad van **Haarlem** heeft in september 2020 een [Regeling Grote en Risicovolle Projecten](#) vastgesteld. De regeling is er gekomen op verzoek van de raad zelf (via een motie) naar aanleiding van een eerder uit de kosten gelopen project Waarderhaven.